

narului nașterii lui Mateiu I. Caragiale, manifestarea „Remember al Bucureștiului de altădată“ a readus în fața unui public entuziast, prin intervențiile prof. Edgar Papu, ale compozitorului Doru Popovici, prin pagini din *Craii de Curtea-Veche* și prin muzica lui Mircea Chiriac, neuitate imagini sonore și poematice ale capitalei ce asista cu nostalgie la crepusculul unei societăți a cărei agonie venea odată cu zorii începutului de veac.

O manifestare a ciclului „Scriitorii români și Muzica“, prilejuită, la 25 martie, de aniversarea împlinirii a 90 de ani de la nașterea poetului Ion Barbu, a găzduit în Rotonda muzeului o întâlnire a poeziei și muzicii, desfășurată la cotele acelei înalte zone creatoare din care poetul-matematician aducea mărturia întâlnirii poeziei cu geometria. Versurile barbiene, redată în lectura actorilor Naționalului bucureștean, Cristina Deleanu și Matei Gheorghiu, expresia impresiilor muzicale ale poetului, extrase din corespondența cu marele său prieten — Tudor Vianu — în comentariul avizat al lui Doru Popovici —, au alternat cu piese consonante din repertoriul prestigioasei formații de muzică contemporană a Conservatorului de Muzică „Gh. Dima“ din Cluj-Napoca — ansamblul coral „Antifonia“ —, format și condus în cei 16 ani de activitate prodigioasă în țară și peste hotare, de conf. dr. Constantin Ripă. Impresionantele lucrări semnate de Viniciu Grefiensi, Liviu Comes, Vasile Herman, Doru Popovici, Constantin Ripă, Dan Voiculescu, Valentin Timaru și Irina Odăgescu — majoritatea în primă audiere absolută! — ne-au convins, grație rafinamentului, nuanțării, timbrului pur, acurateței, rezonanței vocale și sincronismului perfect al interpretării acestei formații, că muzica românească contemporană se bucură de interpreți ideali, mesageri de prim rang ai școlii noastre de compoziție corală în lume.

Acestui ciclu, care reunește participarea compozitorilor din toate generațiile artistice contemporane — de la Sigismund Toduță, Liviu Comes, Viniciu Grefiensi, Mircea Chiriac, D. Bughici, Felicia Donceanu, Doru Popovici, Liviu Dandara, Irina Odăgescu, Gr. Nica, Anton Dogaru, la mai tinerii Liana Alexandra, Șerban Nichifor, Maia Ciobanu, Doina Rotaru-Nemțeanu ș.a., — prezența unui mare număr de interpreți și de modalități artistice de expresie, i s-a alăturat, spre a ilustra diversitatea peisajului componistic contemporan, un alt ciclu — „Muzica de astăzi — metaforă a realității“, susținut de formația instrumentală „Traiect“, condusă de tânărul compozitor Sorin Lerescu, ciclu care prezintă publicului spectator lucrări muzicale cu orientare spre avangardă — atonale, aтемaticе —, lucrări care asociază instrumentelor tradiționale, mijloace de expresie electronice etc. În primul concert al acestui ciclu, am ascultat inspirate piese semnate de Fred Popovici, Maia Ciobanu, Sorin Lerescu, Octav Nemescu și Nicolae Brînduș.

Avînd în vedere programul perioadei următoare, incluzînd manifestări precum „Creația lui J. S. Bach în reprezentarea scriitorilor români“, „Lucrări muzicale inspirate de lirica Mariane Dumitrescu“, „Miorița — spațiu de confluență a artelor“ etc., ca și interesul tot mai accentuat al publicului bucureștean pentru acest gen de manifestări complexe, desfășurate adesea în cadre expoziționale adecvate, ne exprimăm convingerea că, și în continuare, Rotonda Muzeului Literaturii Române va găzdui interesante reuniuni ale Logosului și Melosului, reuniuni care în timp se pot bucura de privilegiul de a deveni veritabile acte de cultură!

Martha POPOVICI

AFIRMAREA FOLCLORULUI ROMÂNESC ÎN LUME

Acum cinci ani, muzicologul Viorel Cosma inaugura, sub atrăgătorul titlu de „Vocația universală a folclorului românesc“, un nou ciclu de manifestări muzicale, un grup de concerte istorice în care, pe parcursul mai multor stagioni, urmau să fie dezbătute perpetuarea folclorului românesc în peste 300 de ani de creație muzicală universală, difuziunea melodiilor și cîntecelor populare românești în pagini muzicale concepute în cele mai diverse colțuri ale lumii. Astăzi, „Vocația universală a folclorului românesc“, trecînd prin cinci stagioni consecutive, a ajuns la cea de a VIII-a seară. Am fost prezenți deci joi, 6 iunie, în Sala Studio a Ateneului Român, și am asistat la un concert cu totul deosebit. Axat în exclusivitate pe muzica secolului nostru, programul, variat și atrăgător, a oferit lucrări aparținînd unor compozitori, în majoritatea lor contemporani, din Austria, Franța, Ungaria, Belgia, Cehoslovacia. Dintru început trebuie semnalat și apreciat la justa sa valoare, faptul că multe dintre aceste lucrări au fost create pentru aceste manifestări cuprinse sub denumirea de „Vocația universală a folclorului românesc“. compozitorii fiind incitați de către muzicologul Viorel Cosma și, în cele din urmă convinși, inspirați, în egală măsură atît de frumusețea creației muzicale populare românești cît și de farmecul, sensibilitatea și autenticitatea interpretării artiștilor români. Într-adevăr, Viorel Cosma a adus pe scenă în cele opt seri de concert de pînă acum, nume de primă mărime ale școlii muzicale interpretative românești de la Ion Voicu la Ilinca Dumitrescu, de la Dan Grigore la Marta Joja și Aurelian Octav Popa. Astfel, cele, în medie, două concerte pe an, au atras întotdeauna un public iubitor de muzică bună căruia i s-au oferit pagini muzicale de autentică valoare în interpretări uneori, unice. Și concertul din 6 iunie a cuprins momente cu adevărat excepționale. Ne referim la interpretarea pe care clarinetistul Aurelian Octav Popa a dat-o *Dansurilor românești din Bihor* de Farkas Ferenc, de evoluția violonistei Cristina Anghelescu în *Suita pentru vioară și pian* de Cesar Bresgen sau la sonoritatea cu totul aparte a vocii sopranei Georgeta Stoleriu dînd glas *Baladei românești* de Albert Bertelin.

Interesant și întru totul semnificativ este amănuntul că fiecare dintre compozitorii incluși în programul concertului din 6 iunie, personalități de seamă din viața muzicală a țărilor lor, nu se află la primele încercări de a filtra prin proprie simțire inтонаțiile creației populare românești. Albert Bertelin (1872—1951) a scris, pe lîngă ciclul pentru voce și pian *Cîntecul cobarului* pe texte populare românești culese de Elena Văcărescu, ciclu din care face parte și balada *Cele trei săruturi* interpretată de Georgeta Stoleriu și Marta Joja, încă o operă în trei acte numită *Goitza* (1912) și inspirată dintr-o legendă populară românească. (Să ne amintim că acest compozitor, Albert Bertelin, a fost pentru prima oară prezentat publicului românesc într-unul dintre programele de sonate cuprinse în cele 53 de seri de recital, susținute între anii 1919—1945 de celebrul cuplu George Enescu — Alfred Alessandrescu!) Dušan Martinček (n. 1936) compozitor slovac, a creat *Ransodia română* pentru pian (1960), lucrare subintitulată „Neșree“, căci pornește de la această baladă populară (la pian Krimhilda Cristescu) și se arată și ne mai departe preocupat de melodiile noastre românești. Farkas Ferenc (n. 1905), fost profesor de muzică la Cluj și Tg. Mureș, din 1948 profesor la Conservatorul din Budapesta, a mai scris, pe lîngă *Dansurile românești din Bihor* (1950) pe taine din culegerea lui Béla Bartók „Cîntece populare româ-

nești din comitatul Bihor" (1913) încă o *Rapsodie carpatină* (1940) și *Trei fantezii pentru pian* pe teme aparținând compozitorului brașovean Bakfark. Emil Petrovics (n. 1930), laureat al premiilor „Kossuth” și „Erkel”, membru al Parlamentului maghiar, reușește în *Cantata nr. 1* pe versuri de Mihai Eminescu (1956) o subtilă traducere sonoră a versului eminescian într-o atmosferă cu totul asemănătoare climatului muzical românesc. Soprana Monica Teodorescu, cea care a realizat deja o foarte bună versiune vocal-simfonică a *Cantatei*, ne-a oferit-o în acest concert în varianta voce-pian, acompaniată fiind de aceeași Marta Joja. Cesar Bresgen (n. 1913), mult timp profesor la celebrul Moza-teum din Salzburg, are trecute în fișa sa de creator o *Suită românească*, un ciclu de *Variațiuni pentru violoncel și pian*, pe teme românești, lucrare pe care Viorel Cosma o va programa într-unul dintre concertele viitoare, o colecție de liederuri și coruri pe versuri populare românești și *Suita românească pentru vioară și pian* atît de frumos interpretată de violonista Cristina Anghelescu și pianistul Mihai Ungureanu. Jean Absil (1893—1974), compozitor belgian, este autorul unor *Colinde* (op. 87) pentru trei voci egale, colinde dintre care corul „Carmen Juventus” dirijat de Valentin Gruescu a interpretat nr. 3, 4, 7 din totalul de opt piese cuprinse în ciclu. Compozitorul francez Paul Arma (n. 1905) a creat nu mai puțin de zece lucrări inspirate din folclorul nostru. În cadrul concertelor organizate de Viorel Cosma s-au cîntat *Suita pentru orchestră de cameră* și *Miniaturile* pentru pian. În seara de 6 iunie am mai putut asculta o pagină semnată Paul Arma, *Suita de dansuri pentru flaut și orchestră* în interpretarea flautistei Constanța Bădăluță acompaniată de „Camerata Bucharestini”, dirijor Florin Totan. Karl Haidmayer, ultimul compozitor inclus în program, este, la rîndul său, un împătimit admirator al muzicii românești și autor a peste zece lucrări inspirate din melosul românesc, de la piese pentru pian la ample pagini simfonice. Karl Haidmayer (n. 1933) a vizitat România de două ori, și, în ultimii ani, dedică mereu lucrări ciclului „Vocația universală a folclorului românesc”. Au putut fi ascultate astfel *Concertul pentru violă și orchestră*, *Suita* și acum *Burlesca* pentru orchestră căreia formația „Camerata Bucharestini” condusă de dirijorul Florin Totan i-a dat o interpretare de adevărată ținută artistică.

Ciclu „Vocația universală a folclorului românesc” continuă. Materialul pe care muzicologul Viorel Cosma și-a propus să-l prezinte celor interesați de istoria muzicii românești și de ecourile acestei muzici dincolo de granițele țării, se îmbogățește mereu. Acum, după cinci stagioni, această inițiativă și-a dovedit din plin utilitatea, atît prin bogăția informațiilor cu totul noi pe care le cuprinde cît și prin stimularea interesului compozitorilor străini pentru creația populară românească ale cărei frumuseți atrag irezistibil pe orice iubitor de frumos, de autentică valoare, indiferent de țara și poporul cărora le aparține.

Cristina SĂRBU

TIMIȘOARA

Festivalul „Timișoara muzicală” 1985

Cea de a X-a ediție a primăverilor muzicale timisorene a cunoscut o extensie considerabilă — concerte simfonice, camerale, recitaluri instrumentale sau vocale, spectacole de operă și balet, gale ale artiștilor de onoră, spectacole de muzică și poezie, multă muzică contemporană, toate acestea reunite sub incidenta Anului internațional al muzicii și a majorelor evenimente politice pe care le traversează în acest an țara.

Demarajul în policromia acestor manifestări l-a semnat bagheta vrăjită a lui Marin Constantin și a „Madrigalului” său, pildă de exigent professionalism,

unanim apreciat pe meridianele muzicii, care a făcut popasuri înmiresmate de boarea școlilor neerlandeze, a celor italiene, franceze și engleze, spre a reveni la o pagină ce pare să esențializeze atribuțiile acestei muzici — *Exultare* de Alessandro Scarlatti. L-am aplaudat pe dirijor și în promenadea *Păstrăvului* schubertian prin diferite zone stilistice ale școlilor naționale și cu precădere pentru partiturile lui Ion Hrisofi — evocatoare ale nimbului bizantin — ori reluarea creației lui Miriam Marbe — acel *Kitul* pentru *setea pămîntului* atît de evocator pentru dimensiunea spirituală a etniei noastre.

INTEGRALELE CONCERTANTE au avut în actuala ediție o pondere deosebită. Victor Eresko a oferit integrala Rahmaninov — cele patru *Concerte plus Rapsodia pe o temă de Paganini*. După un recital Beethoven puțin relevant ca expresivitate, mai interesant prin finețea disecării articulațiilor formei, *suita Concertelor* ne-a conturat un interpret matur, stăpînind resursele timbrale ale instrumentului, controlînd suveran suflul epic al lucrărilor, balansul neosolit între avîntul romantic și nostalgia resemnare, totul prin intermediul cantilenei, care sub degetele sale primește spațializarea cuvenită. Dialogul cu orchestra aflată sub bagheta lui Remus Georgescu a restituit integral tensiunea și frumusețea acestor pagini. Acești dirijori ne-a oferit prim-audiția lui *D. Bughici* în *memoria*, evidențiind o suită de teme atrăgătoare (p. I), confruntate în partea secundă cu un scherzo încrustat cu conflicte și încleștări, pentru ca în final sinteza să se realizeze sub chipul unei împănite passacagliei.

Nikolai Suk a urmat cu integrala *Concertelor* de Beethoven, realizînd — inclusiv prin recitalul care le-a precedat — un moment de vîrf în programul concertelor Festivalului. Temperament incisiv, scăpărător ca tehnică, solistul a impresionat în *suita* monumentalelor pagini beethoveniene printr-un deplin acord întru relevarea devenirii Titanului însuși, de la începuturile tributare solarului Mozart și pînă la perorația romantică, interferată de pasiuni mistuitoare, a *Imperialului*. Echilibrul interpretativ a fost realizat prin calitatea Adagiilor, înălțate cu multă tandrețe și delicatețe, descoperindu-ni-l pe Suk liric, meditativul, oniric. Impecabilă, siguranța acompaniamentului lui Petru Oschanitzky care ne-a dezvăluit în deschidere fresca simfonică *Armoniile păcii* de W. G. Berger (p.a.a.), lucrare înălțată prevalent pe orizontala unor contururi de o substanțială densitate polifonică, restructurate în final omofonic, difuzînd imnic mesajul tranșant al lucrării.

Ion Veicu a ținut să omagieze în acest cadru tri-centenarul Bach, oferindu-ne cu binecunoscuta-i prestanță interpretativă, *suita* celor două *Concerte pentru vioară* cît și *Concertul pentru două viole*, unde l-a invitat drept partener pe un elev al Liceului „Vidu” reintors chiar în acele zile cu un important premiu din Cehoslovacia: Radu Blidar. În același context Petru Oschanitzky a interpretat *Simfonia a II-a „Din inimi”* a lui Ulpiu Vlad (p.a.a.) concepută într-un limbaj modern, cu incisivități structurale de sorginte maramureșană (p. I), limpezite atrăgător în secțiunea secundă, ofrandă generoasă dedicată Anului internațional al tineretului.

RECITALURILE interpreților timisoreni au interferat numeroasele solii internaționale, operînd străfăcări valorice sau reconfirmări oportune. Astfel recitalul de violoncel al Alexandrei Guțu a făcut dovada statutului de „primă voce” în context național a acestei interprete dotată cu toate datele necesare unui artist spre a oferi spectatorului mirajul muzicii. A optat pentru Beethoven și Șostakoviici — punct forte al recitalului, succedată în partea secundă de o promenadă ispititoare prin universul lui Haydn, Doru Popovici, V. Jianu, Weber și Popper. Partener stabil, Dragoș Mihăilescu, alături de care a reperat în ultimii ani succese statornice la Roma, Budapesta, U.R.S.S., se confirmă ca un muzician valoros, suflu și sensibil, în a augmenta intențiile solistei.

Sorin Petrescu și-a propus să ne „răsfețe” cu două sonate de mare audiență, aparținînd lui Beethoven